

ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ไพบุลย์ พรหมทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2560 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มสุ่มอย่างง่าย จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .955 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าสังคม เพศชายสูงกว่าเพศหญิง 3) ครูและบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

ความคิดเห็น ครู บุคลากรทางการศึกษา ภาวะผู้นำ

บทนำ

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา คือการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไป

อย่างทั่วถึง โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2579 มีหลักการที่ีชัดหลัก “ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” การปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดคุณภาพการผลิต การบวนการจัดการ และปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้การศึกษา พัฒนาทั้งระบบ (Whole school approach: WSA) การจัดการความรู้ในองค์กร การศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยที่สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความตระหนักถึงความสำคัญของ “ความรู้” ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตนคุณตัวจักรสำคัญในการประสานงาน ผู้ได้บังคับบัญชาให้มีการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยแสดงออกถึงสองลักษณะควบคู่กัน คือ คำนี้ถึงงานและผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ คุณภาพของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและทำงานร่วมกับบุคลากร โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ มีความพอใจและมีความสุขในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารงานเพราะผู้นำเป็นตัวแทนองค์กร เป็นจุดรวมพลังของบุคลากรในองค์กรเพื่อทำหน้าที่นำพาหุ่มคณะบรรดวัตถุประสงค้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้อำนาจที่มีโน้มน้าวและกระตุ้นให้สมาชิกปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ภาวะผู้นำจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร ในการบริหารจัดการองค์กร โดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานั้น ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานภายในองค์กร คือ การมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จ การสร้างภาวะผู้นำที่ดีนั้น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกคน เนื่องจากผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์จึงต้องส่งเสริมให้เกิดระบบความร่วมมือในองค์กร ทำให้บุคลากรมีความยินดีเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นผู้สร้างค่านิยม แรงบันดาลใจและความเชื่อ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ มีลักษณะการทำงานเป็นทีม มีการประสานความร่วมมือ มีทักษะการติดต่อสื่อสาร มีความรู้ทางการศึกษาเป็นอย่างดี และต้องมีกระบวนการการค้นหาและพัฒนาศักยภาพผู้ตามอย่างเหมาะสม จะเห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและมาตรฐานคงปฏิเสธไม่ได้ว่าส่วนหนึ่งนั้นมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวหลักในการดำเนินการเพื่อสร้างคุณภาพของการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นทั้งผู้นำทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ภาวะผู้นำและใช้ความสามารถในการจัดการสถานศึกษา ภาวะผู้นำจึงส่งผลต่อการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาอย่างมาก ผู้บริหารที่รู้จักใช้ภาวะผู้นำก็สามารถนำพาสถานศึกษาประสบความสำเร็จและส่งผลต่อประสิทธิภาพของการศึกษาภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะ

ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องได้แก่ สุวิมล โดปิ่นใจ (2556, หน้า 64) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางบ่อ 2 อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ศึกษาภาวะผู้นำตามแนวคิดของกริฟฟิธส์ 7 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านความคิดริเริ่ม 2)ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3)ด้านการยอมรับนับถือ 4)ด้านการให้ความช่วยเหลือ 5)ด้านการโน้มน้าวจิตใจ 6)ด้านการประสานงาน 7)ด้านการเข้าสังคม ซึ่งผลการวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก เขมจิรา สนอุทา (2559, หน้า 74) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการมีความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการเข้าสังคม และด้านการประสานงาน ซอฟี ราชะ (2560, หน้า 118) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเข้าสังคม รองลงมาคือ ด้านการประสานงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงพัฒนาการภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 143 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2560 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

2. เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย คือ ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ตามแนวคิดของกริฟฟิธ 7 ด้าน คือ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 143 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้ 108 คนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพศหญิง 56 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 เพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 0-5 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบไปด้วย แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตามเกี่ยวกับเพศ และ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้าน จำนวน 35 ข้อ ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าสังคม รวมไปถึงข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีสูงกว่าหรือเท่ากับ .05 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .955 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 108 ฉบับ ประกอบด้วยระหว่างวันที่ 17-21 กุมภาพันธ์ 2561 และนัดวันเวลาในการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จนได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบ

สมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) กับตัวแปรเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) กับตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าสังคม เพศชายสูงกว่าเพศหญิง

3. ครูและบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามระเบียบของทางราชการและแสดงความเป็นมิตรที่ดีต่อครูและบุคลากรทุกคน มีการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้พัฒนาก้าวหน้า โดยการเข้ารับการอบรม การศึกษาต่อ ผู้บริหารได้แสดงออกถึงถึงการเป็นผู้ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการบริหารงาน ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูในการพัฒนางานเพื่อเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น แสดงความยินดีแก่ครูที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการพูดในที่ประชุมได้โดยไม่ประหม่า ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวิมล โดปิ่นใจ (2556, หน้า 64) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มบางป่อ 2 อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าว

จิตใจ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าถึงคม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เขมจิรา สนอุทา (2559, หน้า 74) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ ด้านการประสานงาน ด้านการเข้าถึงคม ด้านการมีความคิดริเริ่ม ตามอันดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอฟี ราเซะ (2560, หน้า 118) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเข้าถึงคม รองลงมาคือ ด้านการประสานงาน

1.1 ด้านการมีความคิดริเริ่ม ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาแสวงหาวิธีการใหม่ๆ ในการในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผู้ใฝ่หาความรู้โดยการเข้าร่วมอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆจนทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน และแนะนำให้ผู้ร่วมงานเกิดแนวคิดในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี แนะแก้ว (2551, หน้า 65) พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพัทยานในจังหวัดชลบุรี ด้านการมีความคิดริเริ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล โดปิ่นใจ (2556, หน้า 56) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มบางบ่อ 2 อำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการมีความคิดริเริ่ม โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นและจูงใจบุคลากรในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูเพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เชิญวิทยากรมาเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรศักดิ์ เจริญมงคล (2550, หน้า 59) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กษรัตน์ ทวีวงศ์ (2553, หน้า 51) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแก่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการยอมรับนับถือ ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้เกียรติแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกคน มีการปรึกษาหารือกับคณะครูและบุคลากรก่อนการดำเนินงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นและยอมรับความสามารถของครูและบุคลากร ใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการวางแผนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากร ให้การยกย่องชมเชยแสดงความยินดีกับผู้ร่วมงานที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษรัตน์ ทวีวงศ์ (2553, หน้า 68) ทำการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละของ เขต 2 ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรรินทร์ แจ่มใส (2556, หน้า 45) ทำการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรให้กำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงาน เอาใจใส่ในเรื่องการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพราะผู้ที่มีขวัญกำลังใจดีมักเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงาน และสร้างผลงานที่มีคุณภาพให้กับหน่วยงาน ทำให้การบริหารประสบความสำเร็จสูงขึ้น

1.4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของครูและบุคลากรอย่างทั่วถึง แสดงออกถึงความห่วงใยและให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ จัดสวัสดิการต่างๆ ให้ครูและบุคลากรตามความเหมาะสมอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌภัทร เรืองบุญส่ง (2551, หน้า 52) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 2 ด้านการให้ความช่วยเหลือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรินทร์ ชำสุรีย์ (2555, หน้า 44) พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ด้านการให้ความช่วยเหลือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี บัณฑิตชาติ (2557, หน้า 62) ทำการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 2 ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้สนับสนุนและส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและให้ความสนใจในความเป็นอยู่และสวัสดิการต่างๆ ของครู รวมทั้งการยอมรับ รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ให้คำปรึกษา และปฏิบัติต่อครูทุกคนเหมือนกัน

1.5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการ โน้มน้าวครู

และบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและเต็มตามความสามารถของตนเอง สามารถคลี่คลาย บรรยากาศตึงเครียดในที่ประชุม ใกล้เกลี่ยกรณีพิพาทระหว่างครูและบุคลากรในโรงเรียน เป็นผู้แสดงออกถึงความจริงใจมีความรับผิดชอบ และใช้ภาษาพูดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้ครูและบุคลากรมีความศรัทธา และยอมรับ อนึ่ง ผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์และความรู้ความสามารถในด้านการพูดที่ได้รับการอบรมฝึกฝน จึงสามารถใช้ทักษะการพูดได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชรัตน์ ทวีวงศ์ (2553, หน้า 54) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 2 ด้านการโน้มน้าวจิตใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล โดปิ่นใจ (2556, หน้า 52-53) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางบ่อ 2 อำเภอบางบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมจิรา สนอุทา (2559, หน้า 73) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการประสานงาน ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ มอบหมายงานได้เหมาะสมกับความสามารถของครูและบุคลากร ประสานงานให้ครูและบุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกได้เป็นอย่างดี ประสานงานในโรงเรียนและจัดโครงสร้างการบริหารไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรศักดิ์ เจริมมงคล (2550, หน้า 63) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมจิรา สนอุทา (2559, หน้า 61) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอฟี ราเซะ (2560, หน้า 103) พบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ด้านการประสาน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการเข้าสังคม ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาวางตัวได้เหมาะสมทั้งในและนอกหน่วยงาน มีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานต่างๆและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอยู่เสมอ อีกทั้งเป็นผู้เสียสละทรัพย์สินส่วนตัวและอุทิศเวลาเพื่อประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม ร่วมสังสรรค์กับครูและบุคลากรทางการศึกษานอกเวลาราชการตามโอกาสอันสมควรและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี เนะแก้ว (2551, หน้า 75) พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพัทยา ในจังหวัดชลบุรี ด้านการเข้าสังคมได้ดี

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌักทร เรื่องบุญส่ง (2551, หน้า 55) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ด้านการเข้าสังคมได้ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอฟี ราเซ (2560, หน้า 103) พบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ด้านการเข้าสังคม โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามเพศ พบว่าครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าสังคม เพศชายสูงกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน ให้คำปรึกษา ข้อมูลทางวิชาการในขณะเดียวกันก็แสวงหาความรู้ความร่วมมือทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการศึกษา วางตัวได้อย่างเหมาะสมทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษรรัตน์ ทวีวงศ์ (2553, หน้า 58) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่าบุคลากรที่มีเพศต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอฟี ราเซ (2560, หน้า 123) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารมีภาวะผู้นำของตนเองในการบริหารจัดการ และนำพาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความร่วมมือกันทำงาน เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ มีการอบรมสัมมนา นิเทศติดตาม ประเมินผลทางการศึกษา ทำให้ผู้บริหารมีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี เนาะแก้ว (2551, หน้า 78) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพัทธยาในจังหวัดชลบุรี พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กษรรัตน์ ทวีวงศ์ (2553, หน้า 60) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอฟี ราเซ (2560, หน้า 106) ศึกษาภาวะผู้นำของ

ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีความคิดริเริ่ม ผู้บริหารควรมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานตามทรัพยากรและข้อจำกัดของโรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติของครูและบุคลากรมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จมากขึ้น
2. ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารควรให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ครู เพื่อให้การพัฒนาการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรที่ดียิ่งขึ้น
3. ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารควรให้การยอมรับและสนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครูและบุคลากร
4. ด้านการให้ความช่วยเหลือ ผู้บริหารควรจัดระบบสวัสดิการแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างเสมอภาค
5. ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารควรพูดโน้มน้าวจิตใจให้หน่วยงานภายนอกและประชาชนร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
6. ด้านการประสานงาน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน
7. ด้านการเข้าสังคม ผู้บริหารควรเสียสละเวลาหรือทุนทรัพย์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการบริหารงาน โรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองเกษปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
3. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข

เอกสารอ้างอิง

- กษรัตน์ ทวีวงศ์. (2553). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแก่งสิง
 กัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- กัลยาณี บัณฑิตชาติ.(2557).ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต.
- เจมจิรา สนอุทา.(2559).ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ซอพี ราชะ.(2560).ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3.การค้นคว้าครุศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.ณภัทร เรืองบุญส่ง. (2551).ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรศักดิ์ เจริมมงคล.(2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต1. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภา อัครพงษ์พันธุ์.(2551).ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ขงยุทธ เกษสาคร.(2551).ภาวะผู้นำและการจูงใจ.กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- วนิดา พิพัฒน์วัฒนะกุล. (2551). การศึกษาคุณลักษณะผู้นำและประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของครูจังหวัดอุทัยธานี.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สะอูดี สาซุ.(2557).ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี.การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาการบริหารการศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุวิมล โดปิ่นใจ. (2556).ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มบางป้อ 2 อำเภอบางป้อ จังหวัดสมุทรปราการ ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 . งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต ,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.